

18. 3. 2011

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Absolutní neplatnost právních úkonů a jejich dopad do zdanění daní z příjmů

Judikatura Nejvyššího správního soudu (NSS) se v minulých letech relativně ustálila v pohledu na dopady absolutní neplatnosti do daňových povinností. Jeden z posledních rozsudků NSS 7 Afs 130/2009-200 ze dne 2. 12. 2010 zcela jasně definoval, za jakých podmínek je možné, aby absolutní neplatnost právního úkonu měla vliv na základ daně z příjmů.

Při posuzování dopadu absolutní neplatnosti právních úkonů do zdanění daní z příjmů je nutné vždy posoudit, zda se jedná o případ, kdy platnost právního úkonu vyžaduje zákon o daních z příjmů, pak má případná neplatnost vliv na oblast zdanění, nebo zda se jedná o situaci, kdy jde o tzv. autonomní klasifikaci soukromoprávních jednání v daňovém právu. Tato soukromoprávní jednání vycházejí z ekonomické logiky tak, jak je definována např. v § 24 odst. 1 zákona o daních z příjmů. To že určitý soukromoprávní úkon je absolutně neplatný, pak neznamená, že je z daňového hlediska irelevantní a absolutní neplatnost nemá vliv na zdanění. Absolutně neplatný právní úkon tedy může mít z hlediska daňového práva plnohodnotné daňové účinky.

Pokud ovšem daňové právo (např. zákon o daních z příjmů) vyžaduje platný soukromoprávní úkon k tomu, aby mohly nastat určité následky (např. vznik daňově účinných nákladů), pak je nutné, aby veškeré tyto soukromoprávní úkony byly platné.

V praxi se často setkáváme s kombinací obou případů, je potom na správci daně či soudci, aby rozhodnul o daňových dopadech daného úkonu, a případně na daňovém subjektu, aby prokázal svá tvrzení.

NSS se zároveň v dané kauze zaobíral otázkou, zda a v jaké fázi daňového řízení je možné argumentovat absolutní neplatností právního úkonu. Došel k závěru, že ke skutečnosti, že určitý právní úkon je absolutně neplatný, musí správce daně přihlédnout z úřední povinnosti. Z tohoto důvodu lze argumentovat absolutní neplatností právního úkonu v jakékoliv fázi řízení a soud či správce daně má povinnost k této skutečnosti přihlédnout.

Na závěr je nutné upozornit, že správce daně je při posuzování jednotlivých případů povinen vycházet ze skutečného obsahu právního úkonu, jedná se o tzv. zásadu materiální pravdy zakotvenou v § 8 daňového řádu. Pokud se tedy bude daňový subjekt snažit určitým právním úkonem, i když neplatným, zakrýt podstatu svého konání, správce daně přihlédne pouze k této reálné podstatě

daného právního úkonu a dle toho také rozhodne o případném doměření daně.

Ing. Jaroslava Hanková
APOGEO Tax Consultant

[APOGEO, s. r. o.](#)

Koněvova 2660/141
130 83 Praha 3

Tel.: +420 267 997 700
Fax: +420 296 566 445
e-mail: info@apogeo.cz

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Evropská unie mění pravidla plateb: více odpovědnosti, intenzivnější zpracování dat, více kontrol](#)
- [Sdílení elektřiny v obecních projektech, změny po 1.8.2026 a zapojení bateriových úložišť](#)
- [Novinky z české a evropské regulace finančních institucí za měsíc květen 2026](#)
- [Když model počítá správně, ale závěr je zavádějící: limity AI při oceňování podniků](#)
- [Institut zajišťovacího příkazu v daňovém řízení: podmínky vydání a obrana v odvolacím řízení](#)
- [Postavení finančního arbitra v kontextu nařízení Brusel I bis - Funkční pojetí „soudu“, osvědčení podle čl. 53 a možnost výkonu nálezu v jiných členských státech EU](#)
- [Daňová ztráta a její vliv na lhůtu pro stanovení daně](#)
- [Novinky z české a evropské regulace finančních institucí za měsíc duben 2026](#)
- [Zaměstnanecké benefity dle ustanovení § 6 odst. 9 písm. d\) zákona o daních z příjmů v roce 2026](#)
- [Flotilová novela: Kdo a kdy musí nově získat licenci k distribuci pojištění?](#)
- [Novinky z české a evropské regulace finančních institucí za měsíc březen 2026](#)